

Теорія та методика навчання

УДК 378.147:159.942:78.071.2

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16704513>

**Педагогічні технології оцінювання умінь саморегуляції
емоційного стану студента-вокаліста**

Оу Цзяюй

аспірант, Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0001-5584-7634>

Прийнято: 18.03.2025 | Опубліковано: 29.03.2025

***Анотація.** Мета статті полягає у висвітленні педагогічних технологій оцінювання умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста як у процесі роботи над музичним твором, так і безпосередньо під час його прилюдної інтерпретації. У процесі проведеного дослідження застосовувались науково-пошукові **методи:** аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження; узагальнення досвіду концертно-сценічної діяльності вокалістів; моделювання змісту вихідних наукових досліджень проблематики концертно-сценічної діяльності вокалістів у формулювання критеріїв та параметрів оцінювання їх умінь саморегуляції емоційного стану тощо. **Результати аналізу літературних джерел** надали змогу довести, що саморегуляцію емоційного стану студента-вокаліста необхідно розглядати з позицій не тільки мистецтвознавства та психології, а й педагогіки, адже саме остання галузь науки «володіє» інструментарієм дослідження механізмів зовнішнього управління цим процесом. **Висновки.** Емоційний стан студента-вокаліста може спрямовуватись як на мобілізацію його внутрішніх ресурсів для досягнення поставленої мети, так і*

на їх демобілізацію. Самоконтроль атрибутів контролю, їх самооцінювання та самокорекція є функціональними складовими цілісного процесу саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста. Першим критерієм оцінювання саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста виступає ступінь інтенсивності емоцій під час виконання музичного твору у звичних та емоціогенних умовах, а другим — досконалість сформованих умінь саморегуляції його власного емоційного стану. Якщо перший критерій віддзеркалюється показниками за такими параметрами, як адекватність його емоційної реакції на художньо-образний зміст вокального твору та емоційна «насиченість» мелодико-інтонаційних ліній цього твору, то другим — показниками за параметрами, які надають змогу визначити не тільки точність інтонування висоти звуку і точність виконання метро-ритмічних малюнків у вокальному творі, а й надійність відтворення авторського тексту.

Ключові слова: студент-вокаліст, музичний твір, емоційний стан, саморегуляція, технології оцінювання, критерії, параметри, показники.

Pedagogical technologies for assessing the abilities of self-regulation of the emotional state of a student vocalist

Ou Jiayu

Postgraduate student, Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0001-5584-7634>

Abstract. *The purpose of the article is to highlight pedagogical technologies for assessing the abilities of self-regulation of the emotional state of a student vocalist both in the process of working on a musical work and directly during its public interpretation. In the process of the conducted research, scientific and*

research **methods** were used: analysis of scientific and methodological literature on the research problem; generalization of the experience of concert and stage activities of vocalists; modeling the content of the original scientific research on the issues of concert and stage activities of vocalists in the formulation of criteria and parameters for assessing their abilities of self-regulation of emotional state, etc. The **results** of the analysis of literary sources made it possible to prove that the self-regulation of the emotional state of a student vocalist must be considered from the standpoint of not only art history and psychology, but also pedagogy, because it is the latter branch of science that "owns" the tools for studying the mechanisms of external control of this process. **Conclusions.** The emotional state of a student vocalist can be directed both at the mobilization of his internal resources to achieve the set goal, and at their demobilization. Self-control of control attributes, their self-assessment and self-correction are functional components of the holistic process of self-regulation of the emotional state of a student vocalist. The first criterion for assessing the self-regulation of a student vocalist's emotional state is the degree of intensity of emotions during the performance of a musical piece in familiar and emotion-provoking conditions, and the second is the perfection of the formed abilities of self-regulation of his own emotional state. If the first criterion is reflected by indicators according to such parameters as the adequacy of his emotional reaction to the artistic and figurative content of the vocal work and the emotional "saturation" of the melodic and intonation lines of this work, then the second is reflected by indicators according to parameters that make it possible to determine not only the accuracy of intonation of the pitch and the accuracy of the performance of metro-rhythmic patterns in the vocal work, but also the reliability of the reproduction of the author's text.

Keywords: student vocalist, musical work, emotional state, self-regulation, assessment technologies, criteria, parameters, indicators.

Постановка проблеми. Успішність будь-якого митця концертно-сценічної діяльності, в тому числі і вокаліста, залежить від його емоційного стану, який може як позитивно, так і негативно вплинути на мобілізацію власних творчих ресурсів. Досягнення поставленої мети студентом-вокалістом потребує наявності сформованих умінь свідомої/позасвідомої саморегуляції емоційного стану, адже їх відсутність утруднює означений процес. У музичному виконавстві вже набула аксіомологічного значення теза, що найефективнішим способом управління емоційним станом будь-якого митця концертно-сценічної діяльності є корекція уявних атрибутів контролю, тобто їх образів, які виступають джерелом виникнення емоцій певної модальності. Зміна елементів таких уявних атрибутів контролю може здійснюватись студентом-вокалістом як по завершенні співу, так і безпосередньо у процесі реалізації творчого задуму навіть в умовах прилюдної інтерпретації вокального твору.

Отже саморегуляцію емоційного стану студента-вокаліста необхідно розглядати з позицій не тільки мистецтвознавства та психології, а й педагогіки, адже саме остання галузь науки «володіє» інструментарієм дослідження механізмів зовнішнього управління цим процесом. Окрім цього, педагогічна наука надає змогу розробити методики формування умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста та технології їх оцінювання як під час роботи над музичними творами, так і в процесі безпосередньої інтерпретації цих творів в умовах прилюдного виступу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковцями педагогічної спрямованості проведено поки що невелику кількість досліджень проблематики саморегуляції концертно-сценічної діяльності музикантів-виконавців. Серед них на особливу увагу заслуговує докторська дисертація Д. Юника «Теорія та методика формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів», де ретельно описано визначальні

характеристики складників означеного феномену та специфіку їх функціонування [1]. За його переконаннями, саморегуляція концертно-сценічної діяльності музикантів-виконавців відбувається завдяки її самоконтролю, самооцінці та самокорекції. Самоконтроль процесу діяльності здійснюється спрямуванням їх уваги на виконавські атрибути контролю та уявлені взірці цих атрибутів. «Самооцінка результативності діяльності суб'єктів здійснюється неусвідомленим емоційним та усвідомленим логічним оцінюванням атрибутів контролю. Ступінь адекватності її самооцінювання безпосередньо залежить від характеру домінуючої не лише фіксованої, а й дифузної установки на неупереджене «зняття» результативності діяльності. Самокорекція діяльності суб'єктів здійснюється усуненням дисонуючих когнітивних елементів на основі усвідомленого видозмінення як ознак атрибутів контролю, так і їх взірців» [1, с. 132–133].

Проблематиці змістовності поняття «уміння» присвячені наукові праці в галузях психології (І. Korniienko, В. Varchi [2]), педагогіки (А. Зінорук [3]; П. Малезик [4]; Д. Юник [1]; Lianhong Zhang [5]; Wang Yihua [6]; Xie Xiaolu [7]; Yang Yinshi [8]; Zhang Yi [9]) та мистецтвознавства (А. Мамикіна [10]; С. Шип, В. Мельниченко [11]; Suj Na [12]). Загалом у сучасній науці простежується три методологічних підходи до вивчення означеного поняття. Відповідно до першого з них зміст поняття «уміння» інтерпретують як сформовану, а не вроджену, здатність особистості до легкого знаходження способів вирішення поставлених завдань, які виникають під час оволодіння новими знаннями чи навичками [1; 5; 6; 8; 9; 12]. На основі вихідних положень другого методологічного підходу, змістовність означеного поняття пов'язують зі спроможністю особистості успішно долати утруднення на шляху до поставленої мети, оперуючи наявними знаннями та навичками [10; 11]. Третій методологічний підхід надав змогу науковцям розглянути зміст поняття «уміння» з позицій асоціативності, тобто застосування набутого

досвіду за принципами «подібності» та «відмінності» [2; 3; 4; 7].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Незалежно від того, що вивченню умінь особистості присвячені праці численних представників психологічних, педагогічних, мистецтвознавчих та інших галузей науки, проблематика виконавських умінь студента-вокаліста є мало дослідженою і тому їх класифікація є досить скудною, а погляди науковців щодо змістовності означеного поняття різняться між собою. Подальше дослідження впливу емоцій студентів-вокалістів на успішність їх виконавської діяльності потребує, перш за все, віднайдення/розробки ефективного педагогічного «інструментарію» формування умінь та навичок управління власним емоційним станом як під час поетапного типу роботи над музичними творами, так і цілісного, адже змістовність таких умінь і навичок, а також алгоритм їх застосування явно будуть різнитись між собою.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у висвітленні педагогічних технологій оцінювання умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста як у процесі роботи над музичним твором, так і безпосередньо під час його прилюдної інтерпретації. Досягнення поставленої мети здійснювалось завдяки вирішенню певних завдань, а саме: 1) проаналізувати сутність понять «емоційний стан студента-вокаліста» та «саморегуляція емоційного стану студента-вокаліста»; 2) визначити структуру процесу саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста; 3) обґрунтувати основні критерії та параметри оцінювання саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений науковий аналіз досліджуваної проблеми та вивчення досвіду роботи провідних фахівців з музичного навчання надали змогу припустити, що підготовку студента-вокаліста до сценічних виступів доцільно покращувати завдяки своєчасному формуванню умінь саморегуляції його емоційного стану, адже:

Його емоції виступають провідним фактором в адекватності самооцінювання власної сценічної поведінки через спонукання організму до активності, котра характеризується як «диктатура поведінки»; всі «виконавські негаразди» студента-вокаліста під час сценічних виступів, як правило, детермінуються відсутністю необхідного самоконтролю власної емоційної сфери, невизначеністю атрибутів контролю та несформованістю в уяві образів цих атрибутів контролю; емоції беруть участь у таких процесах, як пошуки закономірностей можливого ряду предметних ситуацій та розмежування емоціогенних умов на менш важливі для кожного студента-вокаліста; зайвий вплив емоційної сфери студента-вокаліста на процес самопізнання призводить до хибної оцінки змісту предметної дійсності завдяки її спотвореній презентації в його свідомості; внутрішня єдність емоцій та самооцінювання відображається в суті цих понять, де віддзеркалюються відношення до власного «Я» лише з тією різницею, що в емоціях вона відбивається у формі суб'єктивних переживань, а в самооцінці – у формі сигналу, який окреслюється відповідним знаком (позитивним або негативним) ще до усвідомленого надання логічної оцінки якості атрибутів контролю [1].

Підтвердження такої позиції простежується і в працях інших науковців з теорії та методики музичного навчання [10; 11; 12]. Зокрема, в них зазначається, що: емоційність є самостійною характеристикою співу, вона виступає артистичним «зряддям» впливу на слухачів/глядачів та може стати причиною «втрати голосу» (хрипоти), «впадань в ступор» тощо.

Слід зазначити, що студент-вокаліст може здійснювати усвідомлену або неусвідомлену саморегуляцію емоційного стану. Таким чином підтверджується потреба в розробці технології впливу самооцінки студента-вокаліста на власний емоційний стан з метою досягнення успішної саморегуляції його творчої діяльності.

Натомість, у теорії та методиці музичного навчання простежується інформація стосовно «позитивного» впливу емоцій «негативної» модальності на саморегуляцію означеного процесу. Зокрема, з цього приводу Д. Юник вказує, що вплив емоційної сфери музикантів-виконавців на адекватність самооцінювання якості відтворення уявних атрибутів контролю обумовлюється, перш за все, їх досвідом, в якому закладені інтегративні «успіхи–невдачі» здійснюваної раніше діяльності [1]. За його переконаннями, під час роботи над музичним твором, «негативні» емоції, «сигналізуючи» про неякісне відтворення уявних атрибутів контролю, спонукають митця до аналізу причин, що спричиняють «безлад», і пошуку найефективніших прийомів та методів їх уникнення, тоді як поява «позитивних» емоцій за таких умов відіграватиме негативну роль в означеному процесі. Оперуючи вихідними положеннями власних експериментальних досліджень та експериментальних досліджень інших науковців [13; 14], Д. Юник дійшов висновку, що «... у процесі самооцінювання «негативні» емоції невисокого рівня інтенсивності сприяють пошуку нової інформації за рахунок підвищення чуттєвості аналізаторів (органів чуття) ... В результаті дії «негативних» емоцій невисокого рівня інтенсивності використовуються малоімовірні чи навіть випадкові асоціації, котрі в неемоційному стані не підлягали активації. Саме тому застійними залишаються лише «негативні» емоції. Вони стають шкідливими для адекватності самооцінювання тільки за надмірної сили дії. Помірна інтенсивність таких емоцій не спотворює оцінку змісту предметної дійсності атрибутів контролю» [1, с. 83].

Отже, у теорії та методиці музичного навчання проблема управління емоційним станом митця концертно-сценічної діяльності засобами самооцінки успішності відтворення уявних взірців атрибутів контролю турбувала не одне покоління науковців, виконавців та їх педагогів. Натомість, на нашу думку, потребують ретельного розгляду питання впливу

емоцій різної модальності на адекватність самооцінки естрадного самопочуття студента-вокаліста у процесі прилюдної інтерпретації музичних творів, залежності саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста у процесі виконавської діяльності від впливу на неї адекватної та неадекватної оцінки результатів відтворення уявних атрибутів контролю, технологій використання напрацьованих ідей формування умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста в ході підготовки до прилюдних виступів.

Саме тому, перш за все, необхідно визначити структуру саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста. Оперуючи вихідними положеннями сучасних наукових досліджень саморегуляції емоційного стану особистості [2; 13; 14], ми дійшли висновку, що загальноприйнятої структури емоційного стану студента-вокаліста поки що не існує. На нашу думку, доцільно взяти за аксіому трьохступеневу структуру саморегуляції емоційного стану особистості і на її основі визначити критерії та параметри оцінювання сформованості означеного феномену. Відповідно до цієї концепції, *першим* структурним компонентом саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста виступає самоконтроль, який віддзеркалює атрибути контролю, *другим* – самооцінювання, яке може бути адекватним або неадекватним (завищеним чи заниженим), а *третьим* – самокорекція означеного процесу.

Для обґрунтування основних критеріїв оцінювання саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста необхідно було розглянути специфіку оцінювання предмету дослідження у педагогічній науці, яка турбувала, багатьох науковців [1; 2; 13; 14; 15; 16]. За переконаннями авторів цих праць, критеріально-параметричний інструментарій оцінювання педагогічних явищ та педагогічних процесів має віддзеркалювати кількісні показники досліджуваного феномену з метою відстеження динаміки зміни його якості методами математичного виміру. Оперуючи їх вихідними положеннями та,

взявши за основу технології замірів предметів педагогічних досліджень Куан Юань [17] та Яо Цзялі [18], ми дійшли висновку, що оцінювання надійності відтворення умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста, сформованих у процесі підготовки до сценічних виступів, доцільно проводити відповідно до двох критеріїв. Означене поняття («критерій») у сучасній науці інтерпретується як мірило, яке надає змогу оцінити педагогічне явище. За вказівкою І. Юника, «Критерії повинні задовольняти ряд ознак, серед яких: об'єктивність; однозначність; валідність; нейтральність щодо досліджуваних явищ/процесів; обґрунтованість; надійність як фактор мінімізації розходжень у показниках при повторному оцінюванні; динамічність тощо» [16, с. 237].

Саме тому, за перший критерій оцінювання надійності відтворення умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста, сформованих у процесі підготовки до сценічних виступів, на нашу думку, необхідно взяти *ступінь інтенсивності його емоцій під час виконання музичного твору у звичних та емоціогенних умовах*. Доцільність визначення означеного критерію підтверджується тим, що прилюдні виступи мають ознаки діяльності, яка відбувається в емоціогенних умовах, адже вона характеризується наявністю дії не тільки короткострокових, а й тривалих стресорів, а саме: стресорів «попередньої невдачі» в аналогічних або наближених умовах концертно-сценічної діяльності; стресорів відвернення уваги від процесу концертно-сценічної діяльності; стресорів, що виступають джерелом виникнення «відчуття страху» в концертно-сценічної діяльності; стресорів, що виступають джерелом виникнення «неприємних/негативних» фізичних відчуттів; стресорів високого темпу або великої швидкості; стресорів «конкурентної боротьби» в умовах концертно-сценічної діяльності; стресорів творчої або колективної ізоляції; стресорів тривалої концертно-сценічної діяльності, котрі породжують розумову/фізичну перевтому [1].

Слід зазначити, що якщо перших п'ять груп стресорів характеризуються короткостроковою, то останні чотири групи – тривалою дією. Д. Юник з цього приводу зазначав наступне: «У тривалій емоціогенній ситуації простежуються три стадії реакції організму, а саме: тривога за відсутність адекватної відповіді на дію стресорів незалежно від мобілізації адаптаційних резервів; резистентність, що характеризується збалансованістю використання цих резервів і відчуттям «зверхності» емоціогенної ситуації над чиненням їй опору; виснаження енергетичних ресурсів організму чиненням опору дії стресорів зі збереженням його нормальної дієздатності» [1, с. 124].

Оперуючи цією інформацією, на нашу думку, оцінювання першого критерію надійності відтворення умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста сформованих у процесі підготовки до сценічних виступів доцільно проводити за такими параметрами (не показниками) як: адекватність емоційної реакції студента-вокаліста на художньо-образний зміст вокального твору та емоційна «насиченість» мелодико-інтонаційних ліній вокального твору.

Грунтовний аналіз змісту понять «параметр» та «показник» зроблено І. Юником [16] та Куан Юань [17]. За їх переконаннями, дефініції цих понять різняться між собою, адже перше поняття віддзеркалює якісну спрямованість, а друге – кількісну величину цього предмету дослідження. «Параметр (від грецьк. “parametron” – відмірюючий) – це властивість педагогічного явища/процесу, яка підлягає числовому вимірюванню з метою порівняння або зіставлення, тоді як показник виступає результатом означеного вимірювання ... Навіть за відсутності числового значення саме термін «показник» здатен виступати свідченням ступеня сформованості/розвиненості певного педагогічного явища чи ефективності педагогічного процесу ... Синонімами до терміну «показник» є «змінна»,

«індикатор», «величина», «кількісне значення» тощо. Таким чином, видається можливим зробити висновок про ієрархічність триєдиної структури «критерій – параметр – показник» [16, с. 237–238].

Враховуючи ту обставину, що перевірити якість сформованості будь-яких фахових умінь можна лише в умовах діяльності, на нашу думку, за другою критерієм оцінювання досліджуваного феномену доцільно взято *досконалість сформованих умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста у процесі підготовки до сценічних виступів, прояв яких забезпечує успішну інтерпретацію вокального твору не тільки у звичних умовах діяльності, а й під час прилюдного виступу*. Означений (другий) критерій віддзеркалюється показниками за такими параметрами, як: точність інтонування висоти звуку у вокальному творі; точність відтворення метро-ритмічних малюнків нотного тексту вокального твору; надійність відтворення авторського тексту вокального твору.

Слід зазначити, що інтерпретація змісту поняття «авторський текст вокального твору», на нашу думку, передбачає відображення не тільки його нотної складової, а й літературної.

Висновки. 1. Емоційний стан студента-вокаліста може спрямовуватись як на мобілізацію його внутрішніх ресурсів для досягнення поставленої мети, так і на їх демобілізацію. Саморегуляція емоційного стану студента-вокаліста є феноменом не тільки мистецтвознавства та психології, а й педагогіки, адже саме остання галузь науки «володіє» інструментарієм дослідження механізмів зовнішнього управління означеним процесом. Навчальний процес студента-вокаліста доцільно спрямовувати не тільки на створення бажаного у нього емоційного стану, а й на формування умінь його оцінювання з метою саморегуляції як під час роботи над музичними творами, так і в процесі безпосередньої їх інтерпретації в умовах прилюдного виступу.

2. Саморегуляція емоційного стану студента-вокаліста відбувається

завдяки функціонуванню трьох компонентів, а саме: самоконтролю, який «віддзеркалює» атрибути контролю або їх уявлені взірці; самооцінюванню атрибутів контролю або їх уявлених взірців, яке може бути адекватним або неадекватним, тобто завищеним чи заниженим; самокорекції атрибутів контролю методом зміни складових їх уявлених взірців.

3. Перший критерій оцінювання надійності відтворення умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста (*ступінь інтенсивності його емоцій під час виконання музичного твору у звичних та емоціогенних умовах*) віддзеркалюється показниками за такими параметрами, як адекватність його емоційної реакції на художньо-образний зміст вокального твору та емоційна «насиченість» мелодико-інтонаційних ліній цього твору. Другий критерій (*досконалість сформованих умінь саморегуляції власного емоційного стану у процесі підготовки до сценічних виступів, прояв яких забезпечує успішну інтерпретацію вокального твору не тільки у звичних умовах діяльності, а й під час прилюдного виступу*) віддзеркалюється показниками за параметрами, які надають змогу визначити не тільки точність інтонування висоти звуку і точність виконання метро-ритмічних малюнків у вокальному творі, а й надійність відтворення авторського тексту.

По завершенні визначення критеріїв і параметрів оцінювання надійності відтворення умінь саморегуляції емоційного стану студента-вокаліста, сформованих у процесі підготовки до сценічних виступів, «досить гостро» постає проблема розробки технологій проведення контрольних замірів досліджуваного феномену. Саме у цьому напрямі ми вбачаємо перспективи подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Юник Д.Г. Теорія та методика формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02.

Київ, 2011. 525 с.

2. Korniienko I., Barchi B. Self-regulation of the emotional state as the basis of the future specialist formation. *Sloboda Scientific Journal. Psychology*, 2024. No. 1. P. 80–84.

3. Зінорук А. Сутність поняття «комунікативні уміння». *Молодь і ринок*, 2022. Вип. 3–4, т. 201–202. С. 196–201.

4. Малежик П.М. Теоретичні й методичні засади технічної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2020. 490 с.

5. Lianhong Zhang. Methodological approaches to professional training of vocalists in the system of higher music education of Ukraine. *Actual trends of modern scientific research: the 6th International scientific and practical conference (Munich, 17–19 January 2021)*. Munich, 2021. P. 293–299.

6. Wang Yihua. Patterns of formation of musical and performing culture among students of arts faculties during musical and instrumental training. *Paradigm of knowledge*, 2023. Vol. 3, iss. 57. P. 125–149

7. Xie Xiaolu. Diagnostics of the formation of interpretation skills of arts faculty students in the process of vocal and choir education. *Innovative solutions in modern science*, 2023. Vol. 2, iss. 57. P. 84–101.

8. Yang Yinshi. Method of diagnostics of vocal performance competence of future teachers of music. *Innovative solutions in modern science*, 2023. Vol. 3, iss. 58. P. 64–87.

9. Zhang Yi. Procedure-functional analysis of the formation of performance skills of masters of music arts students in the process of singing activity. *Paradigm of knowledge*, 2023. Vol. 2, iss. 56. P. 120–139.

10. Мамикіна А.І. Інтерпретаційно-виконавські уміння як професійне надбання музиканта-піаніста. *Слобожанські мистецькі студії*, 2024. Вип. 3, т. 06. С. 109–113.

11. Шип С.В., Мельниченко В.Г. Музично-творчі уміння та можливості їх формування з використанням сучасної електронної техніки. Південноукраїнські мистецькі студії, 2022. Вип. 1. С. 48–53.

12. Suj Na. Vocalist's artistic skills: methodological approaches to determining their content. *Actual trends of modern scientific research: the 6th International scientific and practical conference (Munich, 13–15 September 2020)*. Munich, 2020. P. 153–155.

13. Поліщук С.А. Діагностика сформованості емоційної саморегуляції людини. Науковий вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки, 2021. Вип. 1. С. 118–124.

14. Бондарчук Н.О., Крочак Л.В., Найчук В.В. Саморегуляція емоційних станів: теоретичні аспекти. *Психологічні засади збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 8–9 жовтня 2024 р.)*. Вінниця, 2024. С. 70–76.

15. Юник Д. Структурно-функціональна модель виконавської надійності музикантів у концертно-сценічній діяльності. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2022. Вип. 3–4, т. 56–57. С. 71–96.

16. Юник І.Д. Бренд науково-педагогічного працівника вишу : монографія. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2022. 608 с.

17. Куан Юань. Методика запам'ятовування нотного тексту музичних творів студентами факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки : дис. ... д-ра філософії: 014. Київ, 2023. 217 с.

18. Яо Цзялі. Формування готовності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до вокально-сценічної діяльності : дис. ... д-ра філософії: 014. Київ, 2022. 243 с.